

על שתיית נשים מניקות ביום הכיפורים

לכבוד העורך,

בחוברת "אסיא" (נג-נד, כרך יד א-ב, אלול תשנ"ד) ישנן ארבע (!) התייחסויות לענין היתר מניקות לשתות ביום הכיפורים. מאמר שלם מוקדש לנושא מאת התזונאית הגב' אורלי שפי ("צום יום הכיפורים והשפעתו על נשים מניקות", שם עמ' 126-142); ומסקנתה היא שבדרך כלל לא יוצר הצום בעיות ממשיות; אמנם בעקבות הצום ישנה ירידה מסויימת בכמות החלב ובאיכותו (בעיקר לקראת היום שלאחרי הצום) - אך זוהי ירידה קטנה, זמנית והפיכה, "ועל-ידי הנקה מוגברת ביום זה נמנעת פגיעה בהמשך ההנקה, כמות החלב חוזרת לתיקנה, והתינוק אינו נפגע בעקבות הצום". גם הח"מ וחב' (שם עמ' 122 והע' 27, ובמקורות שצויינו שם - בעיקר בערך "הנקה" באנציקלופדיה רפואית - הלכתית של ד"ר א' שטיינברג) העירו שתחליפים לחלב-אם הקיימים היום עשויים לשנות את ההתייחסות ההלכתית לחשיבות ההנקה בנושאים הלכתיים שונים, ושיתכן שיש מקום לבחינה מחודשת של הנטיה, הקיימת אצל פוסקים מסויימים, להקל בהלכות מחשש שמא באופן מסויים ייפגע התינוק או תיפגע ההנקה.

לפני כן באותה חוברת (שם עמ' 85)² מצטט פרופ' אברהם נר"ר את הגרי"י נויבירט שליט"א (מתוך שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק לט סע' יז), תלמיד מובהק של הגאון רש"ז אויערבאך (שליט"א) זצ"ל, הפוסק שמניקת שתינוקה רגיל לשתות רק מחלב אמו וכל הזנתו תלויה בהנקה, ואם היא לא תשתה לא תהיה לה כמות חלב מספקת טובה, ש"טוב תעשה המינקת אם תשתה מבעוד-יום כמות גדולה של נזולים, כך שיספיק לה להזנת התינוק ביום הכיפורים".

לעומתם - הגר"א נבנצל שליט"א במכתב למערכת (שם עמ' 208) אמנם חוזר בו מהיתרו הכללי המפורסם שכל מינקת מותר לה לשתות ביום הכיפורים לשיעורין, ומגביל את ההיתר לאשה מינקת לשתות ביו"כ למקרים שבהם "אין המינקת בטוחה שלא יחסר המזג", וגם כשהיא בטוחה שלא יחסר חלב - אם היא "רואה שמתחסר החלב - תשתה"; הוא עצמו מעיר שם שגם כך מדובר כנראה בהיתר לרוב המיניקות, ז"א שמהיתר לכל המיניקות נותר היתר לרובן. הגר"נ מציין שאת הפסק הזה הוא קיבל מרבו הגר"שז אויערבאך (שליט"א) זצ"ל. ידוע גם על פוסקים נוספים שנוטים לגישה זו.

היות ומדובר בפסק-הלכה בעל משמעות גדולה ביותר, מבחינת חומרתו (אכילה ביום-הכיפורים מכאן - ופיקוח נפש מכאן) ומבחינת תדירותו (כל שנה, לרוב הנשים המיניקות) - דומני שכדאי לפנות למספר

1. לעיל עמ' 120-136.

2. לעיל עמ' 116.

רופאי נשים ורופאי ילדים מומחים, כדי לקבל מהם חוות דעת רפואית מוסמכת, מסכמת ומוסכמת על המשמעות הרפואית של הצום לאם ולתינוק, חוות-דעת שתונח לפני גדולי ישראל על-מנת שיביעו את דעתם ויפסקו את פסקם בענין זה; כך אולי סוף סוף תסתיים שמעתתא דא כמשנה ברורה והלכה ברורה במקום אחד, בעהי"ת.

הרב יואל קטן

הערת העורך:

ראה להלן עמ' 232-234.

(מקור: אסיא נו (יד, ד), תשרי תשנ"ו, 124-125)